

معلمان تاریخ، راویان گذشته و سازندگان آینده

گزارشگر: محمد حسین معتمد راد

اشاره

اولین گردهمایی معلمان تاریخ استان تهران با عنوان «معلمان تاریخ، راویان گذشته و سازندگان آینده» به همت گروه تاریخ خانه اندیشمندان علوم انسانی و با همکاری کارگروه آموزش و پرورش انجمن ایرانی تاریخ در سالن حافظ خانه اندیشمندان علوم انسانی برگزار شد. سخنرانان این نشست عبارت بودند از: دکتر محمد لطفی، مسئول دبیرخانه کشوری درس تاریخ، دکتر فاطمه تقوایی، عضو هیئت مدیره انجمن ایرانی تاریخ، دکتر سیده سمیه طباطبایی، کارشناس دفتر تألیف در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. گزارش این نشست را در ادامه می‌خوانید.

جهل باعث می‌شود که تفاوت‌ها به تضادها تبدیل شوند، درحالی‌که تفاوت‌ها زیبایی می‌آفرینند. اقوام و زبان‌های مختلف مانند گل‌های رنگارنگ‌اند و باید این را قدر بدانیم. از مسائل مهم دیگر در درس تاریخ، بحث آزمون‌هاست. درست است که تاریخ علم گفتمانی است و باید در کلاس‌ها گفت‌وگو شود، ولی باید به آزمون و آزمون‌سازی هم توجه کنیم و شیوه پاسخ‌گویی به آزمون‌ها را به دانش‌آموز یاد بدهیم.»

رابطه ادبیات با تاریخ

سخنران دیگر این همایش، دکتر تقوایی، بود که در سخنانش گفت: «عنوان این گردهمایی جذاب است و برای اولین بار برگزار می‌شود. اگر بخواهم به این پاسخ دهم که چطور

*

اعتماد به نفس دانش‌آموزان

در آغاز گردهمایی، دکتر لطفی اظهار داشت: «در یک کلاس ایدئال در درس تاریخ، دانش‌آموز در آن می‌شنود، می‌بیند، می‌پرسد، می‌نویسد و تجربه می‌کند. تجربه ۳۰ ساله من نشان می‌دهد که مدیریت کشورمان یک مدیریت مهندس‌محور و علوم‌طبیعی‌محور است.

ما معلمان تاریخ برای اینکه بتوانیم دانش‌آموز را به تاریخ علاقه‌مند کنیم، قبل از هر چیز باید اعتماد او را جلب کنیم. مهارت لازم است و صرف دانش تخصصی نمی‌تواند دانش‌آموز گریزپای امروز را سر کلاس نگه دارد. باید کلاس را برای خودمان و دانش‌آموزان فرح‌بخش کنیم. وقتی کلاس راحت و امن است، تحمّلش هم برای معلم و دانش‌آموز راحت‌تر است.» وی درباره اعتماد به نفس دانش‌آموزان گفت: «باید به دانش‌آموز اعتماد به نفس بدهیم. شاید بزرگ‌ترین رسالت معلم، نقاد بار آوردن دانش‌آموز است. من به دانش‌آموزم یاد می‌دهم که در علوم انسانی هیچ چیز قطعی وجود ندارد.

بایدها و نبایدهای زیادی وجود داشت و من بعدها که معلم شدم، از دل همین مسائل به نکاتی برای تدریس رسیدم. من در سال‌های تدریس، سعی کردم به نیمکره راست مغز، یک تنفس مصنوعی بدهم. در سال‌های اولیه خدمتم از دانش‌آموزان می‌پرسیدم کدام‌یک از شما هنرمند است؟ هر چه پایه تحصیلی بالاتر می‌رفت، تعداد پاسخ‌ها کمتر می‌شد. به این نتیجه رسیدم که نظام آموزشی باعث شده است که تقریباً نیمکره راست کم‌کار شود. تصمیم گرفتم دانش‌آموزان را با تفکر طراحی آشنا کنم. دومین چیزی که به نیمکره راست ما مربوط می‌شود، داستان است.»

این دبیر مجرب در ادامه بیانات خود به رابطه ادبیات با تاریخ اشاره کرد و گفت: «من در کلاس درس خیلی از ادبیات استفاده می‌کنم و بر اهمیت مشارکت قصه‌گویی دانش‌آموزان تأکید دارم. اگر یکی از اهداف تاریخ این باشد که ما مجموعه‌ای از اطلاعات را به دانش‌آموزان بگوییم، مهم‌ترین اطلاعات برای فهم و درک جهان، می‌تواند همین بخش داستان‌گویی دانش‌آموزان باشد. من فکر می‌کنم هیچ سند تاریخی این قابلیت را ندارد که مانند یک قصه، روایت و شعر، حقایق تاریخی را به گونه‌ای روایی بازگوید و روی گذشته تاریک تاریخ، نور بتاباند و روشنی‌بخش باشد.»

شد معلم شدم، باید بگویم که این به دوران دانش‌آموزی من، یعنی دهه ۶۰ برمی‌گردد. در آن دوره برای دختر

آموزش تاریخ و زیستن در دنیای تحول

در ادامه گردهمایی،
دکتر طباطبایی
درس‌خانش بیان داشت:
«عنوان سخنرانی
من، هوش مصنوعی،
آموزش تاریخ و زیستن
در دنیای تحول است.

دو پرسش مطرح می‌کنم. دانش‌آموز امروز در سال ۲۰۵۰ چگونه زندگی خواهد کرد؟ نقش ما به عنوان معلم تاریخ در

آماده‌سازی او برای این آینده چیست؟ افراد در سال ۲۰۵۰ با این روبه‌رو می‌شوند که حکومت‌ها به شکل متمرکز نیستند و کاملاً تغییر رویه داده‌اند و این هم به دلیل جهانی شدن است. آن چیزی که امروز به دانش‌آموز یاد می‌دهیم، ممکن است در سال ۲۰۵۰ باعث سردرگمی او شود. یکی از چیزهایی که باعث سرعت تغییرات می‌شود، هوش مصنوعی است. آموزش در چهار مرحله تاریخی تحول یافته است. اول، آموزش مبتنی بر انتقال دانش؛ دوم، شروع مشارکت و سازندگی؛ سوم، انتقال تمرکز به یادگیری خودراهبر با فناوری اینترنت؛ و چهارم، آموزش مستقل فردمحور با اتکا به هوش مصنوعی و فضای دیجیتال متصل. هوش مصنوعی یک قصد نیست، بلکه مسیری است که باید با تغییر فلسفه آموزش، نقش معلم، ابزارهای یادگیری و نگاه به دانش‌آموز، پیموده شود.»

